

14

Medaljer

Stolthed, tab og minder

18

Afghanske tolke

Hvad betyder de for Danmark?

26

Lav løn

Baggrund og perspektiver

fagligt forsvar

Dysen går på pension:

**Farvel til
mere end
en kanon**

8

s.18

4 Siden sidst

8 Farvel til mere end en kanon
Dysekanonen skal på pension. En erstatning er endnu ikke fundet.

12 Dårlige arbejdsforhold - hvorfor?
Forsvarets hierarkiske opbygning står i vejen for bedre arbejdsmiljø.

14 Dét betyder min medalje
Fire soldater sætter ord på betydningen af deres medaljer.

18 "Vi skylder at hjælpe dem, som hjalp os"
Vi ser nærmere på evakueringen af de afghanske tolke.

s.14

s.8

s.24

24 Jul som udsendt
Det kan være hyggeligt – og det kan være helt forfærdeligt.

26 Soldater tjener det samme som en på mindsteløn
Arbejdsmarkedsforsker kalder soldaternes løn for urimeligt.

30 Konstabeluddannelse skal fremtidssikre soldater
Kamptropperne december-soldater er de første til at teste ny uddannelse.

31 Kort nyt

32 Nyt fra Feltspaden

Hæren i tal

12 år
med Flagdagen for Danmarks udsendte

988 personer
blev evakueret fra Afghanistan til Danmark – både danskere og afghanere

48 afghanske tolke
var blandt de evakuerede

726 militær-nægttere
var mødt frem i 2005

4 militærnægttere
var mødt frem i 2020

200 danske virksomheder
er en del af landets forsvarsindustri

Status på 2021: Lidt til de unge og lidt til de ældre

Der er klejner på bordet, gran på døren og måske et kalenderlys på bordet. For dem af os, der får lov at fejre julen hjemme i Danmark i hvert fald. Det ser lidt anderledes ud, når højtiden fejres på jobbet et fremmed sted ude i den store verden. Derfor vil jeg gerne lægge ud med at sende gode tanker og ønsker om den bedst mulige jul til de af vores medlemmer, der er udsendt her i december.

Julen runder året af, og derfor er det tid til at gøre status.

2021 var året, hvor jeg selv for alvor kom i gang med jobbet som formand for HKKF. Det har været et travlt år med mange kampe og mange sejre.

Vi fik landet en aftale om overenskomst – efter otte år uden. Kunne vi have drømt om mere? Ja, selvfølgelig – men i et år præget af Corona og krise, er vi godt tilfredse med det, vi fik landet. Aftalen er et godt fundament for kommende forhandlinger og bidrog også med sine egne gevinster i form af en sikring af reallønnen og udbetaling af tillæg til flere grupper – for at nævne et par eksempler.

2021 blev også året, hvor man endelig satte sig for at give seniorer bedre vilkår. Vi mangler stadig at se den nye seniorpolitik batte ude i virkeligheden, men glæder os til at følge op, når den for alvor er implementeret og har været i gang et års tid.

Der ud over blev den erhvervsrettede uddannelse for konstabler (EKU) endelig til virkelighed. De konstabler, der netop er begyndt i kamptropperne denne måned, vil blive de første til at teste og gennemføre den nye uddannelse. I HKKF lægger vi selvfølgelig pres på

både politikere og Forsvaret, så vi kan få en overgangsordning på plads for de nuværende konstabler snarest muligt. Det vil være et vigtigt skridt i den rigtige retning for at kunne fastholde vores erfarne soldater.

I 2022 fortsætter kampen for bedre vilkår. Det siger sig selv, at vi ikke er færdige med uddannelsessporet, før alle konstabler – både i og uden for kamptropperne – kan kalde sig faglærte. Men vi har også andre dagsordner linet op: Vi arbejder benhårdt på genindførelsen af militære lærlinge – det er nødvendigt, for at kunne have en velfungerende operativ vedligeholdelsesstruktur. Og så skal vi have styr på vores oplæg til det kommende forsvarsforlig. Forliget falder på plads i 2023, og vi vil blandt andet byde ind med initiativer, der kan styrke fastholdelsen i Forsvaret. Vores udfordring bliver at få vores ambitioner til at passe med Forsvarets – og det er nok ikke en hemmelighed, hvem af os der har de største af slagsen.

Hvad 2022 ellers vil byde på af udfordringer, må vi vente at se. Men vi er klar.

Rigtig glædelig jul og godt nytår.

Tom Block
Formand

Fagligt forsvar

Udgiver: Hærens Konstabel- og Korporalforening
Forbundet: 33 93 65 22
A-kasse og bogholderi: 86 82 61 88
Ansvarshavende redaktør: Tom Block, formand
Journalistisk redaktør: Tea Petersen
Forsidefoto: Dysekanon M85 under indøvelse i kamp. Fotoet er fra 2. november 2015 og taget af Kim Vibe Michelsen. Hentet fra Forsvarsgalleriet.
Design og produktion: OTW A/S

Redaktionen er afsluttet: 2. november 2021
Næste nummer: Udkommer mellem 8. og 11. marts 2022
Meld flytning: HKKF, Borgergade 101A, 8600 Silkeborg, tlf. 86 82 61 88
Bortset fra lederen er de enkelte artikler og kommentarer i bladet ikke nødvendigvis udtryk for HKKF's officielle holdninger.

Foto: Søren Røgebak, Forsvarsgalleriet

Soldaternes indsats skal anerkendes hele året

Den femte september 2021 var der flagdag for Danmarks udsendte – for 12. gang. Flagdagen er den ene dag om året, hvor udsendte soldater officielt anerkendes for deres indsats, og hvor de faldne mindes. Dagen har derfor stor betydning for mange.

HKKF's formand, Tom Block, understreger dog, at man ikke må begrænse anerkendelsen til blot en enkelt dag. "Flagdagen betyder meget for os soldater

og veteraner, fordi vi officielt får Danmarks anerkendelse for den indsats, som vi har udført på vegne af Danmark. Men det er vigtigt for os, at politikerne også husker indsatsen resten af året – ellers bliver anerkendelsen blot symbolsk," sagde han til TV2 News i forbindelse med fejringen tilbage i september.

Tom Block selv været udsendt flere gange i løbet af de 25 år, han har været ansat i Hæren.

Foto: Privatfoto

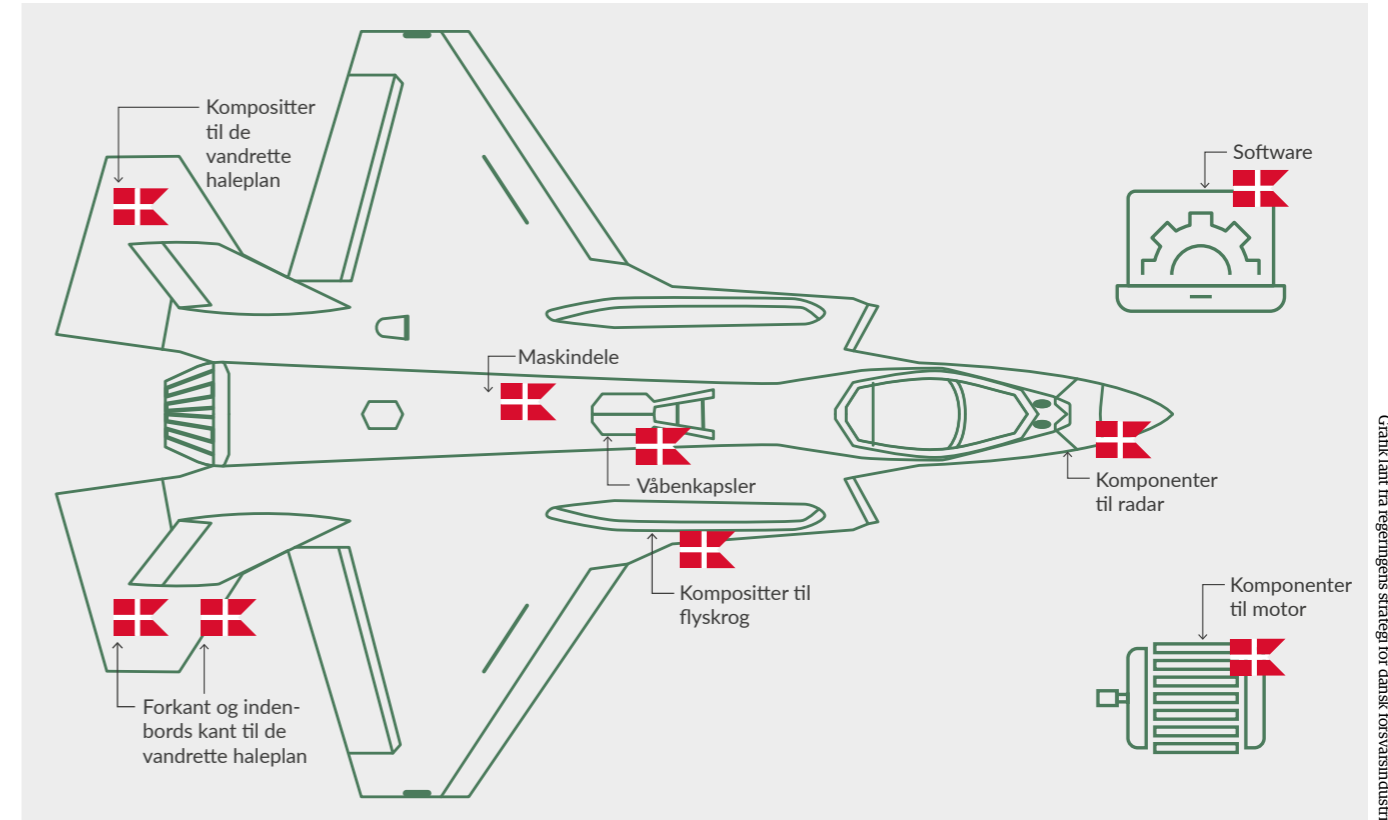
HKKF's formand modtager hæderstegn

Den 26. september 2021 modtog HKKF's formand, Tom Block, det royale hæderstegn for god tjeneste ved Hæren. Han har været ansat i Hæren i 25 år, så det var med glæde og stolthed, at han kunne fejre sit jubilæum.

"Vi taler meget om problemer med fastholdelse af medarbejdere i Hæren, så det er altid dejligt, når vi kan fejre jubilæer, uanset om det er mig selv eller gode kollegaer," sagde Tom Block til overrækkelsen af hæderstegnet, som blev overrakt af HKKF's næstformand, Kurt Brantner.

Hæderstegnet for god tjeneste ved Hæren er en anerkendelse af medarbejdere, der har gjort uafbrudt tjeneste i Hæren i 25 år. Det blev indstiftet af Kong Christian den tiende den 26. september 1945 og uddeles derfor hvert år på denne dato.

Medaljen bærer på forsiden teksten "For god tjeneste" og "26. september 1870", som er Kong Christian den tiendes fødselsdato. På bagsiden står teksten "Fortjent", som er omgivet af en egekrans.

Grafik hent fra regeringens strategi for dansk forsvarsindustri.

NY STRATEGI FOR DEN DANSKE FORSVARS-INDUSTRI

Efter 20 år i Afghanistan fløj det sidste danske Hercules-fly ud af Kabul. Der var køretøjer, uniformer og masser af grej, da Forsvarsministeriet i august præsenterede den nye strategi for den danske forsvarsindustri. Det skete nemlig på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses (FMI) industridag 2021.

"Forsvarsindustrien bidrager til, at danske myndigheder og operative enheder har de rette værktøjer til at imødegå trusler mod Danmark," står der i indledningen til strategien, hvis formål blandt andet er at styrke samarbejdet mellem industrien og de danske myndigheder.

Desuden lægger man vægt på, at Forsvarsindustrien spiller en central rolle i samarbejdet med vigtige aktører uden for Danmarks grænser – herunder Danmarks allierede. Derfor vil man gerne give industrien ordentlige vilkår at arbejde under.

Mere end 200 virksomheder i Danmark producerer og udvikler produkter til militær anvendelse. Det er primært komponenter eller software, der bruges som dele af større produkter. For eksempel har danske virksomheder leveret væsentlige dele til de nye F-35 kampfly (se grafik). Industrien omsætter for mellem tre og fire milliarder kroner årligt.

Foto: Leonora Hvidenberg Sørensen, Forsvarsgalleriet

En fjerdedel af de nystartede værnepligtige er kvinder

Antallet af kvinder, der melder sig som værnepligtige, har aldrig været højere. Tallet er steget markant de sidste 20 år. I starten af 00'erne udgjorde kvinderne blot to procent af de værnepligtige – nu er tallet steget til cirka 27 procent. Det fremgik af en artikel, som Politiken bragte den 22. august i år.

21-årige Catleen Bonderup er en af de nystartede værnepligtige i Slagelse. Hun mener, at det stigende antal af kvinder i værnepligten både skyldes en udvikling af samfundets syn på kvinder – og at Forsvaret i højere grad understreger, at kvinder hører til i Forsvaret.

”Der er sket en ændring i, hvordan samfundet ser kvinder. Nu ser vi op til den seje kvinde, som ikke er bange for at rulle sig i mudder. Den udvikling har Forsvaret fulgt ved at gøre mere for at tiltrække kvinder – eksempelvis ved at holde inspirationsdage for kvinder, som overvejer at uddanne sig inden for Forsvaret,” siger hun.

Selv om flere kvinder melder sig til værnepligt, er der dog fortsat problemer med at få dem til at videreuddanne sig inden for Forsvaret. Kun cirka ni procent af alle militært fastansatte i Forsvaret er kvinder. Tallet stiger dog år for år.

Foto: Thomas Blanke, Forsvarsgalleriet

Efter 20 år i Afghanistan: Vi har lært en masse

Efter 20 år i Afghanistan fløj det sidste danske Hercules-fly ud af Kabul den 25. august 2021. Danmark satte dermed punktum for indsatsen.

Efter Vesten trak sig ud af Afghanistan, overtog Taliban magten på meget kort tid, og afghanerne kan se ind i en fremtid under Talibans styre.

Man har i offentligheden brugt meget energi på at diskutere, hvad vi egentligt fik ud af krigen. Vi har i hvert fald lært en masse, lyder det fra HKKF's formand, Tom Block, der også selv har været udsendt i landet:

”Vi lærte, hvad det vil sige at deltage i offensive kamphandlinger over en længere periode. Vi har opbygget en praktisk viden om, hvordan tingene fungerer ude i den helt skarpe ende. Og det har skabt vigtige erfaringer, som kan gøre en stor forskel i det danske forsvar – hvis vi formår at fastholde vores soldater, naturligvis.”

Selv om krigen ikke endte som vi håbede, er det ifølge formanden vigtigt at huske på, at de danske soldater til hver en tid har løst deres opgaver – og løst dem godt.

”Ingen ved præcist, hvad fremtiden bringer i Afghanistan, men man kan håbe, at de danske soldater har været med til at skabe forandringer, der har lagret sig, og som man måske over tid, vil kunne se resultat af – men det må tiden vise,” siger Tom Block.

Med Alkas indboforsikring er du altid rigtigt dækket

Brug dine medlemsfordele

hkkf
SOLDATERNES
FAGFORENING

En indboforsikring dækker dit private indbo, hvis du f.eks. er uheldig og kommer ud for indbrud eller brand. Alle i husstanden er omfattet. For at gøre det enkelt, har Alkas Forbunds Indboforsikring ikke noget loft for værdien af dit samlede indbo. Det kalder vi sumløs dækning. Så er du altid rigtigt dækket.

Medlemmer af HKKF får Alkas Forbunds Indboforsikring til kun 1.447 kr.*

LÆS MERE PÅ ALKA.DK/HKKF ELLER RING TIL OS PÅ 70 12 14 16

alka

Snart er dysekanonen fortid:

FARVEL TIL MEGET MERE END EN KANON

Det er snart tid til den sidste affyring af dysekanonen, og Fagligt Forsvars ret civile journalist inviterede derfor sig selv med på reportage i Borrislejren. For dysekanonen er ikke bare et vildt våben. Den kan være forskellen på liv og død, siger soldaterne, der er kede af at miste den.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

➔ Anonymitet

Af hensyn til den høje spionagetrussel mod dansk personel, som gennemfører militære aktiviteter i Estland, har redaktionen på Fagligt Forsvar valgt kun at bruge visse fornavne og helt fravalgt andre.

Det er morgen i Borrislejren i Vestjylland. Efter et par vindstille dage med høj sol, rusker det i stormstyrke, mens regnen står ned i stænger.

”Det er typisk. Sådan er det altid, når vi skal ud at skyde. Det skal åbenbart bare være møgvej, så jeg har lige en regnfrakke til dig,” griner premierløjtnanten Frederik.

I dag skal dysekanonen skydes af. Egentlig skulle det have været for sidste gang, men soldaterne, der skal på en halvt år lang mission til Estland næste år, har fået lov til at tage dysen med, så i dag står den på uddannelse.

Allerede hjemmefra har jeg indset, at dysekanonen er et særligt våben. Når jeg har talt om den med venner, som har været i militæret, har de sukket, som var det en kær gammel kæreste.

Over maden aftenen før har jeg også udfrittet kaptejnen og kompagnichefen, Sune.

”Mens geværer kan skyde op til cirka 300 meter, kan vores tunge maskingevær skyde op til 1.000 meter, og dysen op til 650 meter. Desuden er dysekanonen vores panserbrydende våben, det vil sige, den kan skyde igennem pansrede mandskabsvogne og infanterikampkøretøjer,” forklarede Sune, mens han tegnede løs for at vise mig, hvordan det hele hænger sammen.

”Når man er i kamp, er det et sindssygt vigtigt våben. Uden dysekanonen kommer vi til at mangle et våben, der kan ramme mål mellem 200 og 1.000 meters afstand og kan gå igennem panser. Vi pressede på, og heldigvis får vi den nu med til Estland, men jeg ved ikke, hvad der kommer i stedet, når den forsvinder,” sagde han.

Gipspatronerne er ingenting

Denne morgen kører Frederik i fuld fart fra kasernen ud til skydebanerne.

”Jeg ville ønske, at det var lidt bedre vejr, så der var nogle hjorte. Borrislejren har ironisk nok en af de flotteste hjortebestande. De er slet ikke bange for os,” siger han, mens vi i farten passerer noget, der ligner en jagtfalk.

Ud over at være premierløjtnant er Frederik også næstkommanderende til Sune, og hans job er i dag at køre rundt til dem, som er på uddannelse, for at se, om alt er, som det skal være.

Da vi lander ved skydebanen, kommer soldaterne slæbende med dysekanonerne. De vejer hver især 40 kilo.

”Selv om dysen er et godt våben, er det selvfølgelig et problem, at den er så tung,” siger Frederik og tilføjer:

”Det giver sine udfordringer, hvis det skal gå hurtigt.”

”Det er kun ham der, der kan løbe med den,” siger en af de andre og peger på en fyr, der ser ud til at kunne løfte lidt af hvert. Han griner stort. Som en, der kan løbe stærkt med en dysekanon.

Der lyder en sivende lyd ”ffffss-plop” og så et brag. Det er en gipspatron, der har forladt dysen.

En af soldaterne fortæller, at han har skudt rigtig meget med dysen, men der er restriktioner på, hvor meget man må skyde med den, fordi man kan få indre skader – og Frederik siger, at ”den der gipspatron er ingenting, bare vent.” Den går af igen, og det giver et gib i mig.

”Mon vi får lov til at skyde med den der,” bliver der spurgt om en granat kaldet ”lys” med hvid fosfor i.

Det blæser nemlig en halv pelikan nu, og fosforen skal nødig lande forkert på grund af blæsevejret, men Frederik svarer, at det tror han godt. Men de må lige afvente, om vejret arter sig lidt.

FFFFSS-plop.

En granat fyrer afsted. BUM.

Premierløjtnant Frederik viser en af de granater frem, der skal fyres af med dysen.

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

Den kan være forskellen på liv og død. Soldater er så glade for dysekanonen, fordi de ved, at de overlever, når de har den med.

VÅBENMEKANIKER I BORRISLEJREN.

Dysekanonen redder liv

En gruppe, der netop har skudt, render over mod en vogn, som er kørt ind ved banerne. Det er den rullende KFUM-kiosk fra lejren, og det er "tid til kakao til overpris," siger Frederik og griner.

På vej derover møder jeg en våbenmekaniker. Som tidligere udsendt og efter mange år i militæret har han stiftet bekendtskab med dysen en del gange.

"Det er ikke kun, fordi den er så vild at skyde af, at soldater har et nært forhold til dysen," siger han og fortsætter:

"Den kan være forskellen på liv og død. Soldater er så glade for dysekanonen, fordi de ved, at de overlever, når de har den med. Det er omvendt også derfor, at de er bekymrede for, at den skal afskaffes. Den er meget vigtig for fodsoldater."

Det var derfor, at det havde været så vigtigt for kompagnichefen at få den med til Estland, og jeg kommer til at tænke på, hvor mange gange de danske soldater gennem årene mon har stået i situationer i for eksempel Afghanistan, hvor dysekanonen har reddet deres liv.

"Ja, det kan undre, at andre lande nu er begyndt at genindføre den," konstaterer Frederik, og jeg beslutter, at jeg hellere må undersøge, hvad der kommer i stedet, når jeg kommer hjem til skrivebordet.

Mere end en kanon

Det er tid til at affyre de rigtige granater.

"Vil du med ud på skydebanen? Så kan du tage

Dysekanonen kom til Danmark i 1965, hvor Hjemmeværnet fik lov at bruge den. Det var dog en model udviklet i 1948.

I slutningen af 1970'erne blev dysen så endelig en del af Hærens materiel. Nu er den snart fortid.

Kilde: FMI

billeder," spørger Frederik. Jeg nikker. Jeg bliver ikklædt en for stor hjelm og høreværn og trasker ud mod skydebanen gennem den høje lyng.

"Lige når de skyder af, kan du tage fotos, men så er det også ned på jorden. Ellers risikerer du at blive væltet omkuld," forklarer han.

"Klar," lyder det fra skydelederen. Soldaterne liges klar, og skydelederen råber: "Aaaaaf-fyyyyr!"

Jeg bliver så forskrækket, at jeg glemmer alt om fotos og bare hopper ned på hug, idet det nu ellers velkendte "ffffss-plop" kommer – efterfulgt af et meget større brag. Gipspatronen var ingenting. Jeg mærker rykket i kroppen, da granaten rammer målet. Og så begynder jeg at grine. Det var dét, de talte om derhjemme. Frederik griner også:

"Jeg sagde det!"

Efter et par affyringer lykkes det at få styr på kroppen til at skyde nogle billeder. Soldaterne får ros for deres evner til at bruge dysekanonen, og hold efter hold kommer de tilbage med store smil.

"Det er fand'me ærgerligt, at vi snart ikke har den mere," lyder det fra flere.

Og det forstår jeg godt. Nu også på flere niveauer. For dysen er så meget mere end en kanon.

Oberst Løjtnant Tom Elvius-Brisson, Chef for Forretningsområde Soldaten hos Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI):

"VI GÅR IKKE PÅ KOMPROMIS MED SIKKERHEDEN VED AT FJERNE DYSEKANONEN"

Interview

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

her. Der findes nyere versioner af dysen, og der er også kommet andre våben til, som kan noget lignende, så vores opgave går nu ud på at finde ud af, hvad fremtidens panserværnsbekæmpelse skal kunne og så finde det rigtige våben til at overtage fra dysen."

Forsvaret får snart et nyt våben - Spike LR2 - er det våbnet, der skal afløse dysen?

"Nej. Det er et helt andet våben. Spiken har en rækkevidde på op til 5,5 kilometer, mens dysen når 650 meter. Så de kan slet ikke sammenlignes – vi skal derfor på sigt finde noget, der kan stå i stedet for dysen."

Hvilke våben kunne der være tale om?

"Det kunne være andre typer pansernær bekæmpelsesvåben, selv om de ikke helt kan det samme. Og så vil det selvfølgelig være interessant at se på, hvilken udvikling der har været på markedet. Derfor skal vi have en dialog med Forsvarskommandoen. De skal se på deres brugerkrav og så finde ud af, hvad de vil opnå og har brug for – og når de ved det, køber vi det, som bedst lever op til brugernes krav og ligger inden for den tilgængelige økonomi."

Hvornår kommer der så en erstatning for dysekanonen?

"Lad mig sige det sådan: Det bliver hverken i 2022 eller 2023, for det afhænger af penge og dermed forsvarsforliget. Men forhåbentlig derefter."

Hvad skal soldaterne så gøre imens?

"Heldigvis har vi jo ændret en del i operationsmønstret, og vi er ikke i samme omfang indsat i internationale operationer, ligesom vi måske også kommer til at kæmpe anderledes i fremtiden. Det er en del af det, der skal afklares, inden vi indsætter en erstatning. Men der må ikke være tvivl om, at Forsvaret selvfølgelig ønsker at beskytte soldaterne, hvorfor vi i forvejen har meget af det bedste materiel i hele verden. Vi ved dog, at der er et behov, og derfor kommer dysekanonen for eksempel også med på den kommende mission til Estland, og vi er åbne for, at den kan bruges i særlige situationer, så længe det er sikkert for soldaterne."

Hvorfor stopper Forsvaret brugen af dysekanonen?

"Forsvarets dysekanoner er af en ældre dato, og man kan kun skyde et vist antal skud med dem. Nu er vi et sted, hvor de ikke kan leve meget længere, så vi går ikke på kompromis med sikkerheden ved at fjerne dysekanonen – faktisk er det også for soldaternes sikkerhed, at vi afslutter brugen af dem."

Ifølge soldaterne er dysekanonen et vigtigt våben på missioner. Faktisk så vigtigt, at det kan være et spørgsmål om liv eller død, når man er i kamp. Så kan de overhovedet undvære den?

"Dysekanonen har været rigtig vigtig, men ligesom med alt muligt andet, er der også sket en udvikling

Forsvarets manglende problemløsning går ud over soldaternes arbejdsmiljø

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

HKKF's udvalg for arbejdsmiljø vil gøre op med, hvor længe Forsvaret er om at rette op på dårlige arbejdsforhold. For i Forsvaret findes der en fin linje mellem praktisk, taktisk og komplet ubrugelige tiltag.

Der er ting, såsom in-sektmiddel og burn-pits, der ikke ligefrem skaber et godt arbejdsmiljø, men taktisk set er *need to have*. Så er der hæve-sænkeborde, som er rigtig *nice to have*, selv om man kan klare sig uden, når man er en dreven soldat. Og så er de ting, der bare ikke giver mening. Såsom for store uniformer.

”Vi oplever, at der laves regler, uden at der tages højde for, at der for eksempel er tunge ting, som man ikke kan være to om at løfte i praksis, men som stadig løftes højt op med håndkraft,” siger våbenmekaniker i Forsvaret, Jens Jessen.

”Tag maskingeværet. Det vejer 25 kilo, og det skal løftes tre meter op på piranhaen, hvor en anden skal tage imod det. For begge involverede er det et virkelig dårlig løft,” siger han.

Kasser med ammunition kan veje op til 40 kilo og er også svære at bære to personer. Heldigvis er gaffeltrucks til ammunitionen begyndt at blive mere udbredt, men eksempelvis har man på Jessens værksted også fået en sugekop til at løfte ammunitionskasserne, og

selv om den er for stor og dermed ubrugelig, er den ikke blevet udskiftet.

Jens Jessen fortæller, at der er masser af ting, som er uhensigtsmæssige, når man er soldat, såsom sløringsnet på 60 kilo, der skal foldes ud over en piranha, hvilket nogle gange skal gå ret hurtigt. Men det er også en del af charmen, at det at være soldat skal være lidt mere råt end andre jobs.

”Der er dog visse *no goes*. For eksempel er vi efter de unge, når de i kådhed springer ned fra piranhaen,” forklarer Jens Jessen og fortsætter:

”Det kan virkelig smadre knæ og lænd. Og på værkstedet har vi også fokus på brug af slibebriller, høre- og åndedrætsværn, for det glemmer de unge også. Så måske soldater burde lære vigtigheden af sikkerhed og gode løft, for det er jo en måde til at undgå, at de er totalt smadrede i kroppen, når de som mig når slutningen af 30’erne.”

Hierarkiet er et problem

I HKKF’s Arbejdsmiljø- og Udrustningsudvalg ved man godt, at arbejdsmiljø og praktik ikke altid

hænger sammen, men det er ikke rimeligt, at soldaterne ofte skal vente længe på at få de hjælperedskaber, de mangler.

”For eksempel skulle soldaterne have nye uniformer, og i mellemtiden havde man ikke indkøbt nok forsyninger af de gamle. Det betød, at soldaterne i en længere periode ikke kunne få uniformer i deres størrelse,” siger Kurt Brantner, der er formand for udvalget og næstformand i HKKF.

”Selv om det er gået i orden, og det kan virke som en lille ting, var det selvfølgelig vigtigt for soldaterne at have tøj på, der passede. Så sådan noget får tilliden i arbejdspladsvurderingerne til at falde, fordi soldaterne føler, at ledelsen er ligeglad,” siger han.

Også hierarkiet er, ifølge arbejdsmiljøudvalget, ofte årsag til de problemer, som soldaterne oplever ude på kaserne. For har man har et problem, går man som konstabel til sin oversergent, som går til kaptajnen, og sådan ryger det længere og længere op. Men når problemet så når toppen, er det ofte gået fra et væsentligt problem til et ubetydeligt, fordi

Kommandovejene er for lange og bureaukratiske, og der går for lang tid, fra der kommer et påbud, til tingene bliver løst.

KURT BRANTNER, NÆSTFORMAND I HKKF.

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

mellemliderne ikke har lyst til – eller kan have svært ved – at fortælle, hvor grelt det egentlig står til. Og derfor ender soldaterne med at løfte for tunge ting på forkerte måder, gå i alt for stort tøj og tro, at ledelsen er komplet ligeglad.

”Når soldater bliver 50 år, er de ved at være slidt op, men det bliver der ikke taget hensyn til – mekanikeren skal stadig kunne løbe det samme, og kontomedarbejderen skal stadig kunne slæbe rundt på 42 kilo. Arbejdsgiveren siger ofte, at krigen ikke tager hensyn til vores fysik og helbred, men Forsvaret burde,” siger Kurt Brantner og uddyber:

”Det giver ikke mening at blive ved med at jage dem, som er nedslidte, for de kan ikke klare det og

ender med at forlade Forsvaret. Så hvis nu Forsvaret kunne erkende, at både alder og slitage har sine naturlige begrænsninger, så ville tingene nok hænge lidt bedre sammen. Vi skal jo ikke alle kunne det samme, ikke engang i krig.”

For små sko

Der er også de lavthængende frugter, som spiller ind i et godt arbejdsmiljø. Såsom at der er sæbe på toiletterne, at der bliver gjort ordentlig rent, og at der er lys i lamperne. Men også her kommer bureaukratiet i vejen, for som det er nu, skal man på kaserne kontakte Forsvarets Ejendomsstyrelse (FES), når man skal skifte en pære. Og når Forsvaret får et arbejdsmiljøpåbud, sker det ofte, ifølge udvalgsformanden, at der sker en

udsættelse, frem for at det bliver løst med det samme.

”Kommandovejene er simpelthen for lange og bureaukratiske, og der går for lang tid, fra der kommer et påbud, til tingene bliver løst,” siger Kurt Brantner.

Fra arbejdsmiljøudvalget lyder det, at man har set, at der er gået op mod tre, seks eller syv år.

Så kan det virkelig være rigtigt, at man skal diskutere sikkerhedssko? At man ikke bare udskifter 20 liters vandflasker med femliters? At man skal bede om lov til at skifte en pære? At man ikke bliver skånet, når man er nedslidt?

Kort sagt handler det ikke om at gå i for små sko, men at skoene faktisk er for små, og ”det kan soldaterne bare ikke være tjent med” – lyder det fra Kurt Brantner.

Der er mange tunge løft i Borrislejren – både når der skal slæbes ammunition og løftes sløringsnet til piranhaen.

“Det betyder min MEDALJE”

Medaljer er ikke altid vigtige, men de har alligevel hver især en symbolsk betydning. I nogle af dem ligger der en stolthed, i andre et tab, og de vækker minder på godt og ondt.

Fortalt til Elisabeth Hamerik Schwarz.

Foto: Forsvarsgalleriet

“25-års-medaljen var fed at få”

Jens M. Huscher, 52 år. 34 år i Forsvaret og var med i den første Golfkrig. Fem missionsmedaljer og en 25-års-medalje.

“Det lå altid i kortene, at jeg skulle være soldat. Jeg kan huske, da jeg som dreng rendte efter soldaterne, når de kom igennem Slots Bjergby nær Slagelse, og da jeg var 18 år, kom jeg ind som konstabel, og jeg har været her lige siden.

Jeg har været udsendt fem gange, og to af gangene er i dag historiske. Jeg var fredsbevarende i det tidligere Jugoslavien i 1992, men også på hold 4 i 1995, hvor folkedrabet i Srebrenica skete, og så igen, da vi lukkede ned i 2003. I 2006 var jeg med Hold 2 i Afghanistan, men hvad der måske er det mest særlige er, at jeg i 1991 var på hold 1 i Kuwait i den første Golfkrig.

Golfkrigen var min første udsendelse og den, der har gjort mest indtryk på mig, og dermed er det også den medalje, som er mest symbolsk. Både fordi det var den første, men også på grund af oplevelserne. Det var helt vildt at se ilden stå op af jorden fra oliebrandene, se dråberne fra olien på huden, og så generelt være i et land, der var så fremmedartet som ørkenstaten Kuwait. Den medalje bringer mange minder frem.

Men der er også dem fra det tidligere Jugoslavien. Som spejdere kom vi engang ud i et hus, der var sønderskudt, og det var naboen, der havde gjort det. Et halvt år tidligere, havde de sikkert siddet og drukket kaffe sammen. Det har sat tanker i gang om, hvor lidt der skal til for, at en borgerkrig starter. Jeg har oplevet mange ting, også

i Afghanistan, og da jeg skulle afsted i 2011, bad min søn mig om at lade være. Han havde set alle kisterne på tv og var bange for, at jeg ville ende i en af dem. Det er derfor, at jeg ikke været udsendt siden 2006.

Så mine medaljer er vigtige for mig, fordi de viser, at jeg har tjent mit land – de vækker mange minder. Jeg får næppe flere for missioner, men 25-års-medaljen var fed at få, og jeg ser frem til igen at hilse på dronningen – eller måske kongen til den tid – når jeg får den for 40 år.”

Mine medaljer er vigtige for mig, fordi de viser, at jeg har tjent mit land – de vækker mange minder.

JENS M. HUSCHER

Foto: Forsvaretsгаллериет

“Medaljen for såret i tjeneste er den medalje, som du ikke vil have”

Mark I. Peters, 38 år. 20 år i Forsvaret, i dag ansat i Forsvarets it-tjeneste, KAKI. Har tre medaljer for udsendelser, en for en march, en for tjeneste inden 2010 og en for såret i tjeneste.

“Jeg har altid drømt om at komme ind i militæret. Som 18-årig i 2001 blev jeg konstabelev og blev siden udsendt til Kosovo, Irak og Afghanistan.

Det var ikke meningen, at Afghanistan i 2009 skulle være min sidste udsendelse, men en dag, da vi var ude, trådte jeg ned i en grøft, og der lå en lille hilsen. Jeg var 26 år og mistede begge mine ben til en vejsidebombe.

Medaljen for såret i tjeneste er den medalje, som du ikke vil have. Da jeg fik den, var jeg næsten lige kommet til skade, og selv om jeg var glad for at være i live, var jeg også stadig pissesur. Så den var ambivalent at modtage og blev endnu mere ambivalent af, at der ved en fejl blev sagt tillykke. Godt nok en tanketorsk.

Jeg går ikke ret meget op i medaljer, men jeg er glad for march-medaljen, for marchen jeg gik i Nijmegen, Holland i 2004. Den er på fire gange 40 kilometer, og jeg husker tilbage på den som syg hård og en kæmpe fest. Måske den er symbolsk for mig, fordi jeg ikke længere har mine ben. Jeg har faktisk overvejet at tage den i kørestol, den er dog nok for hård for armene.

For di medaljerne er mere symbolske for mig end vigtige, tager jeg sild på, fordi de ikke larmer, på Flagdagen. Det føles mærkeligt for mig at tage medaljerne på. I tiden efter at jeg blev såret, troede jeg, at jeg kunne blive udsendt igen, men det var jo ikke realistisk, og derfor er medaljen for såret i tjeneste min sidste for nu. Var det en fortjenstmedalje, havde jeg nok været mere stolt.

Men selv om man ikke vil have medaljen for såret i tjeneste, var jeg sikkert også blevet stødt, hvis jeg ikke havde fået den, mon ikke? Sådan er man jo så kompliceret.”

“Medaljen minder mig om alle de gode oplevelser”

Ida Duedam 21 år. Udsendt som TERM-hjælper i Kuwait med Forsvaret og ansat under NSE (National Support Element). Har netop modtaget sin første medalje.

“Jeg gik ind i militæret som 18-årig, efter jeg havde indset, at gymnasiet ikke var mig. I år var jeg udsendt for første gang til Kuwait i syv måneder inklusive corona-karantænen. Nu er jeg tilbage i Kuwait igen på min anden udsendelse, som skal vare tre måneder, men inden da fik jeg min første missionsmedalje, og jeg er mega stolt over den.

Rang betyder ikke det store for mig - jeg har ikke behov for at blive officer eller general, for jeg elsker at være soldat, og jeg elsker at være specialist. Men det kan jo også være hårdt. Eksempelvis var min første udsendelse meget præget af corona. Man måtte ikke give hånd, man skulle holde afstand, have mundbind på og nærmest ikke interagere med andre. Derfor var det svært at få samarbejdet op at stå, og at det alligevel lykkedes, var en sejr i sig selv.

Måske det er fordi, det er første gang, og jeg er ung, men jeg er altså så stolt af min medalje. Jeg blev også overkonstabel på missionen, så der er meget at mindes, og da jeg kom hjem i august, fik jeg medaljen og kunne endelig give hånd og smile på et foto - uden mundbind. Det var i sig selv meget symbolsk.

Ja, ja, alt er spændende, når man er på min alder, men ærlig talt håber jeg, at jeg om 20 år har samme gejst - eller i det mindste vil være lige så stolt over mine medaljer. For mig er de symboler på, at man har gjort et godt stykke arbejde, og det er minder. Jeg forestiller mig at have dem liggende i en kasse, som jeg åbner af og til, og så mindes jeg alle de gode oplevelser.”

Foto: Forsvaretsгаллериет

Foto: Privatfoto

Foto: Forsvaretsгаллериет

Foto: Privatfoto

“Min stolthed ligger i uniformen, ikke i medaljerne”

Dennis, 40 år. Opklaringssoldat i Gardehusarregimentet på Bornholm. Har seks missions- og to marchmedaljer.

“Jeg blev værnepligtig i 2001, så i år har jeg været 20 år i Forsvaret. Som opklaringssoldat går mit arbejde ud på at komme ind bag fjendens linjer, og jeg har været udsendt seks gange. Jeg var i Kosovo i 2002 til 2003, Afghanistan i 2006 til 2007 og igen i 2009 til 2010, og så var jeg på tre kabulmissioner i august 2017 til februar 2018, august 2018 til februar 2019 - og til sidst fra august til december 2020, hvor vi blev sendt hjem på grund af Covid-19.

Jeg har fået medaljer for det hele - men jeg går ikke rigtig op i dem og tager dem kun på, når jeg skal. Jeg har det fint med at være manden på gulvet, og for mig hænger medaljerne sammen med prestige og hierarki. Min stolthed ligger i uniformen, ikke i medaljerne.

Som soldat repræsenterer jeg jo Forsvaret og dets værdier, men jeg synes, at der er en tendens til, at alting skal fejres, og vi skal have medaljer for alting, og det udvasker lidt vigtigheden for mig. For der er medaljer, som er vigtigere end andre.

Tilbage i 2006 så jeg et fremskridt i Afghanistan, man kunne gå uden hjelm, og det var ikke så farligt hele tiden. Men da jeg kom tilbage i 2009, var jorden giftig, og det år blev mange såret, også alvorligt, og jeg mistede to på min deling og en kollega mistede sine ben. Vi fik nogle tæv, jeg fik nogle tæv, men flere har siden kaldt mig Afghanistans heldigste mand, fordi jeg altid gik derfra uskadt. Medaljerne fra den udsendelse er et tegn på, at jeg kom hjem - og de har dermed en betydning.

25-års-medaljen og 40-års-medaljen vil også betyde noget for mig, eller hvis jeg fik en for ekstraordinær tjeneste. For mig skal medaljer betyde noget, for ellers bør bondemanden jo også få en medalje for at arbejde om søndagen.”

Jeg går ikke rigtig op i mine medaljer og tager dem kun på, når jeg skal. Jeg har det fint med at være manden på gulvet.

DENNIS

“Vi skylder at hjælpe dem, som hjalp os”

Situationen ændrede sig på få uger efter USA's udtrækning af Afghanistan. Det gjorde situationen i den danske regering også, hvor en årelang modvilje mod at hjælpe tolkene, der havde assisteret de danske styrker, blev vendt til en evakuering. Det eneste rigtige at gøre, siger sergent og forsker.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

2012, Afghanistan. Rasmus Iversen er 23 år og udsendt til Helmand. Han har blot otte måneders værnepligt og otte måneder som konstabel bag sig. Holdene i Helmand har før lidt store tab, så selv om der er forholdsvis roligt, bor tolkene også i lejren – for en sikkerheds skyld. De fleste er fra de afghanske storbyer og er veluddannede, unge mænd. De arbejder, spiser, sover og bader side om side med danskerne, og hver dag ifører de sig uniformer med det danske flag.

De danske styrker arbejder ud fra et princip om *hearts and minds*. Når de går ind i en landsby, vil de vise, at de er der for at hjælpe. Alt for mange gange tidligere har der været sammenstød med lokale og sågar det afghanske politi.

”Tolkene hjalp os ikke kun med at forstå, hvad de lokale

sagde. De talte med de ældre og spurgte, hvad de havde brug for i landsbyen. De sikrede, at de lokale ikke blev bange. Sådan kom vi ind på lokalbefolkningen og kunne hjælpe dem,” fortæller Rasmus Iversen, der i dag er 32 år og sergent i Forsvaret:

”Men de oversatte også kulturen og de lokales ageren for os. De kunne se, når nogle unge fyre ikke hørte til blandt de lokale, fordi de var anderledes klædt, eller hvis Taliban havde sendt en lokal ind over checkpointet for at snuse. De var også gode til at spotte, når den generelle situation ændrede sig, hvilket gav os en indikator på, om noget var under opsejling. For det skete jo, at en narkobaron stak en lokal 200 dollars for at skyde på os.”

En dag skulle et afghansk command team fjerne et depot med våbenkomponenter, som var blevet fundet i en

stak hø. Danskerne og briterne var med som sikkerhed og havde som altid pakket til fem til seks dage. Men det afghanske *Tiger Team* havde omvendt regnet med, at det ville tage et par timer og havde ikke forsyninger med. Så da dem, som skulle fjerne depotet, blev forsinket og først ville nå frem næste morgen, begyndte irritationen at sprede sig blandt afghanerne.

”Briterne havde flere gange oplevet, hvordan afghanske politifolk havde skudt på dem i bar frustration, så vi blev bekymrede i takt med deres stigende utilfredshed,” husker Rasmus Iversen:

”Så tolkene gik ind og forklarede situationen, sørgede for, at vi sendte mad og vand over til dem, og fik gemytterne til at falde til ro. Det var en situation, som kunne være endt farligt på grund af frustrationer og

Billeder af lokale afghanere. Taget af Kim Vibe Michelsen i forbindelse med International Security Assistance Force (ISAF), 2012. Udlånt af Forsvarsgalleriet.

sprogvanskeligheder, men som faldt til ro, fordi tolkene hjalp os.”

Har søgt asyl i Danmark før

Taliban var gået ind i Kabul en måned inden, at Fagligt Forsvar taler med Rasmus Iversen. På trods af, at oprørsgruppen hurtigt havde vundet frem i resten af landet, tvivlede jagttagere på, at det ville lykkes dem at indtage Kabul. Men en søndag i august indtog Taliban hovedstaden fra alle sider. I den danske regering skulle man derfor tænke hurtigt. Oven på en debat, der havde været i en årrække og havde været tiltagende de seneste par måneder, skulle der tages en hurtig beslutning om de afghanske tolke.

En af dem var den nu 33-årige familiefar til fem, Hector. Måske du husker ham fra de kaotiske billeder fra

Denne gang ændrede alt sig på få uger, efter vores regering tog benene på nakken. Det betød, at vi tolke gik fra truet til jaget.

HECTOR, AFGHANSK TOLK.

.....

Kabuls lufthavn i august. Det var ham, som måtte efterlade sin otte dage gamle baby, som blev såret i virvaret ved evakueringen.

Men faktisk har Hector været i Danmark før. Han flygtede fra Afghanistan i 2015, men blev sendt hjem igen i 2017. Tolkene, på trods af tolkeaftalen, har nemlig indtil nu skullet søge asyl efter almindelige regler, og i mange år har Danmark kun givet asyl til et

minimum af afghanske flygtninge.

”Jeg var kun tolk for de danske styrker i 10 måneder i 2010, for jeg og en anden tolk blev såret under et angreb og fik ikke lov til at tolke efterfølgende. Så i stedet fik jeg arbejde på den amerikanske ambassade, men da jeg blev truet af Taliban, flygtede jeg til Danmark,” forklarer han:

”Da jeg blev afvist, var jeg selvfølgelig frustreret over det danske system, fordi de ikke troede på mig. Men dengang var Afghanistan dog et demokrati. Denne gang ændrede alt sig på få uger, efter vores regering tog benene på nakken, og Taliban førte Afghanistan 20 år tilbage i tiden. Det betød, at vi tolke gik fra truet til jaget. Så jeg gider ikke tænke på fortiden – vi er i sikkerhed nu. Mine forældre bragte vores baby herop få

Foto: Privatfoto

uger efter. Det er jeg taknemmelig for.”

Hvorfor søgte du ikke om at komme med de amerikanske tolke til USA? Du vidste jo, at det kunne blive svært at få ophold i Danmark – og indtil videre har I kun fået to år?

”Jeg arbejdede for amerikanerne, for danskerne var jeg i kamp. Jeg havde uniform på med det danske flag, og jeg blev såret sammen med danskerne. Derfor er det her, jeg hører til,” siger Hector.

Taliban ændrer sig ikke

Hakimi er 35 år, og mellem 2009 og 2016 var han tolk for de danske styrker. Han taler tæt på flydende engelsk, og i september i år ville han have fået sin kandidatgrad i engelsk litteratur fra universitetet i Kabul. I stedet blev han i august evakueret til Danmark med sin kone og to børn.

”Det er anden gang, at jeg er flygtning. Som barn flygtede vi til Pakistan, men i 2004 vendte jeg hjem til Kabul for at uddanne mig og hjælpe med genopbygningen. Jeg havde ikke regnet med at skulle flygte en gang til i mit liv. Jeg havde håbet på en demokratisk og

inkluderende regering, men det var uhyggeligt, så hurtigt det gik, og jeg indså lige så hurtigt, at jeg måtte ud,” fortæller Hakimi.

”Jeg ved godt, at der har været en kritik af, at det gik for langsomt med at evakuere os – de danske soldater har jo talt vores sag i mange år. Men vi kom ud i tide, og ingen kom til skade, det er det vigtigste,” siger han.

I 10 år var Hakimis kone skolelærer i Kabul. Hendes kvindelige kolleger fortæller nu, hvordan de ikke må arbejde, og at pigerne ikke må gå i skole.

”I tiden op til, at vi flygtede, frygtede vi, at hvis Taliban kom til Kabul, ville de tage hævn over os, der havde hjulpet de internationale styrker. De sagde godt nok, at vi ville få amnesti – men det vidste vi ikke passede. Så da de indtog byen 15. august, gemte jeg mig hjemme i tre dage, hundeanget,” siger Hakimi.

Nu er familien i Røde Kors’ center i Ribe, de går til dansktime og har for en stund fået ro på.

I er blevet lovet et ophold på to år. Hvad håber du på, at fremtiden bringer?

”Åh. Lige nu er min førsteprioritet at lære dansk, for uden

”Det var uhyggeligt, så hurtigt det gik, og jeg indså lige så hurtigt, at jeg måtte ud,” fortæller Hakimi.

På billedet oven for ses Hakimi og hans familie, der kom til Danmark i august.

Hakimi har tolket for de danske soldater over syv år fra 2009 og frem.

sprogkundskaber kan du jo ikke integreres. Men ellers er min drøm som alle andres: At leve et normalt liv. Jeg vil bare gerne arbejde, betale min skat, have vores eget hjem – og måske færdiggøre min kandidat? Jeg tager det en dag ad gangen, og forhåbentlig kan vi en dag blive en rigtig del af det danske samfund,” siger Hakimi:

”For helt ærligt? Jeg tror ikke, at det bliver realistisk at vende hjem igen.”

Tolkene er en overset og udsat faggruppe

Sine Plambech er seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier, DIIS. Hun har forsket i og skrevet en rapport om tolkesituationen og ser en tydelig sammenhæng for tolke gennem historien – fra Afghanistan til Irak til Balkan.

”Tolke betragtes som nogen, der kan være med til at vinde eller tabe en krig. Så de ses som forrædere i og efter konflikter, for de oversætter ikke bare sprog, de oversætter også i symbolsk forstand, som når de vurderer, om en mand har den rigtige accent eller de rigtige sko på til at være lokal,” forklarer Sine Plambech:

De var gode til at spotte, når den generelle situation ændrede sig, hvilket gav os en indikator på, om noget var under opsejling.

RASMUS IVERSEN, SERGENT.

”De tolke, der har hjulpet de danske styrker, har tolket i penible situationer – de har været helt fremme i feltet og vist deres ansigt. Og når du først betragtes som en insider, så forsvinder risikoen ikke med, at de danske styrker tager hjem. Risikoen er der for at blive.”

Sine Plambech forklarer, at årsagen til, at der har været så megen diskussion om, hvorvidt Danmark skulle hjælpe tolkene, blandt andet handler om, at Danmark lejede tolkene af briterne og amerikanerne.

”Man kan jo derfor stille spørgsmålet, hvorfor de ikke bare søger om ophold i Storbritannien? Men tolkene opfatter deres sikkerhed som Danmarks ansvar. De har arbejdet og sat deres liv på spil for de danske styrker, og derfor søger de hjælp fra Danmark, hvilket de danske soldater jo har sagt i årevis. Men fordi vi samtidig har en stram asylpolitik, har man politisk set ikke været interesseret i at få tolkene til landet, og tolkeaftalen har ikke kunnet hjælpe dem,” siger Sine Plambech, som kalder det en glidebane, at man ”låner” tolke af hinanden og efterfølgende ikke vil tage ansvar.

”Vi kan se på den efterfølgende varme, politiske debat, at man ikke bare kan fralægge sig det juridiske og moralske ansvar, som om tolkene var nogle brikker i et spil,” siger hun.

DIIS-forskeren kalder tolkene ”en overset faggruppe” og så gerne, at man lavede nye regler på området. Alt forskning viser nemlig, at de er nogle af de mest

Lokale afghanere i det danske ansvarsområde i Helmandprovinsen under ISAF hold 12's udsendelse, 2011. Fotograf: Ronny Benjamin Vossen Rasmussen, Forsvarsgalleriet.

udsatte, når internationale styrker trækker sig ud af et land. Faktisk anbefaler Den Internationale Tolkeføderation allerede, at tolke skal betragtes som en særlig udsat ansættelsesgruppe under konflikter.

”I Danmark bliver der talt om forskellige løsninger for at undgå tolkeproblematikken, såsom at bruge dansk-somalier som tolke i Somalia. Men det dur ikke, for de er opvokset i Danmark og kan ikke det, som de lokale kan. Derfor skal man indse, hvad soldaterne allerede ved: Så længe der er landkrige, har vi brug for tolke med lokal-kendskab,” siger Sine Plambach og fortsætter:

”I den forbindelse bør man se på, hvordan Danmark kan påtage sig et reelt arbejdsgiveransvar og give tolkene mere tydelige jobkontrakter. Man kan for eksempel påpege, at det ikke skal være tolkene, der skal bevise, at de har arbejdet for Danmark, men snarere Danmark, der skal bevise, at de ikke har.”

I en årrække har soldater, kaptajner og officerer talt tolkenes sag, og hos sergent Rasmus Iversen er der heller ingen tvivl, selv om det efterhånden er mange år siden, han var i Afghanistan.

Så længe der er landkrige, har vi brug for tolke med lokalkendskab.

SINE PLAMBACH, SENIOR-FORSKER VED DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER (DIIS).

”Allerede for to år siden hørte jeg om tolke, der var i problemer. Ja, tolkene spurgte nogle gange interesseret til Danmark, men det handlede mere om en håbløshed og en drøm om at blive til noget større – for de ønskede også at hjælpe deres land, det var derfor, at de var tolke. Nu blev de så nødt til at flygte, og de har heldigvis fået hjælp, for ingen flygter jo for sjov,” siger han og understreger:

”Vi skylder at hjælpe dem, som hjælp os. Vi kan ikke være andet bekendt.”

Redaktionen har af sikkerhedsmæssige årsager valgt ikke at bruge tolkenes fulde navne.

Tolkene i Afghanistan har været ekstremt vigtige i mødet med lokalbefolkningen. Her har de været med til at udrydde dumme misforståelser, men også været med til at spotte, når der var fare på færde.

Fotoet her stammer fra Patruljebase GB81 i green zone nederst for FOB Sandford. PIO DANCON RCC(S) hold 4, Forsvarsgalleriet.

Afghanske tolke

- Danmark har i alt brugt 195 afghanske tolke.
- I 2013 blev man enig om en tolkepakke, der skal sikre lokal hjælp eller asyl til tolkene. Tolkene skal dog opfylde særlige kriterier.
- I juni 2021 var 139 tolkesager blevet behandlet. Heraf havde kun fem afghanske tolke fået tildelt asyl i Danmark.
- Siden Kabul faldt 15. august, har Danmark evakueret omkring 1.000 personer fra Afghanistan – herunder 45 tolke og deres familier.
- Oprindeligt ville de danske myndigheder kun evakuere tolke, som havde arbejdet for danskerne inden for de seneste to år. Man endte dog med at bløde op og evakuere flere end først planlagt.

KILDER: BERLINGSKE, REFUGÉES.DK, TV2.DK, FORSVARSMINISTERIET.

Benyt dit PlusKort, og få rabat hele julen – Se mere på pluskort.dk

PlusSport.

På SPORTMASTER.dk finder du alt til sport og fritid til hele familien fra et hav af populære og kendte brands.

6%

SPORTMASTER
Vild med Sport

PlusBolig.

Står designmøbler og boligartikler øverst på ønskelisten, så shop på Artogdesign.dk, og få hele 20% rabat.

20%

ART & DESIGN
DANSK DESIGN NÅR DET ER BEDST...

PlusMode.

Glæd de nærmeste med et gavekort til Zalando, som de kan bruge på tøj, sko, accessories og beauty fra mere end 4.000 brands.

10%

zalando

PlusLamper.

Lysmesteren er landets førende mærkelampeforhandler, hvor du kan købe lamper fra bl.a. LE KLINT, GUBI, &Tradition og Vipp.

20%

Lys MESTEREN
WWW.LYSMESTEREN.DK

PlusFritid.

Til de aktive familiemedlemmer kan du hos Friluftsland finde et kæmpe udvalg af beklædning og udstyr fra verdens førende outdoor brands.

9%

FRILUFTSLAND
GODT UDSYR - BEDRE OPLEVELSER

PlusTaxi.

Hent Dantaxi-appen, og få rabat på alle køreture til og fra julens mange arrangementer. Med appen har du næsten 2.000 vogne i lommen.

10%

T Dantaxi

hkkf SOLDATERNES FAGFORENING

PlusKort.

Der tages forbehold for trykfejl og ændrede rabattalere. Læs vilkår og betingelser for rabattalere på pluskort.dk

Sådan føles det at holde jul som udsendt

Hvert år er der soldater, som er udsendt til jul, og der kan være stor forskel på julerierne afhængig af, hvor man befinder sig. Fagligt Forsvar har talt med to soldater, der var udsendt i julen 2020 til henholdsvis Kuwait og Irak. Og hvor der i Kuwait blev juleet igennem, var Irak lige det modsatte.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

Dansk soldat lægger sidste hånd på juletræet i Kabul i Afghanistan tilbage i december 2020. Forsvarsgalleriet.

Julegodter til de udsendte i Iraks hovedstad, Bagdad, tilbage i december 2020. Spørgsmålet er, hvor meget der egentligt nåede frem til soldaterne. Forsvarsgalleriet.

Julestemning i Kuwait

Sascha Egeberg var i julen 2020 udsendt til Kuwait. Men på trods af nok at være et af de mest ujulede steder på jordkloden, blev der alligevel juleet godt igennem.

Hvad forventede du af julen som udsendt?

”De andre havde fortalt mig på forhånd, at det ville være hyggeligt, og selv om det ikke var familiejul, forventede jeg, at der ville blive gjort rigtig meget ud af det. Og det var faktisk vildere end det.”

Hvordan var julen så?

”Vi havde nissevenner, som vi skulle købe julegave til, vi spillede pakkeleg og havde fået tilsendt julemad, som havde stået på køl indtil juleaften. Selv om vi havde problemer med posten, nåede min mors pakkekalender også frem – den 24. var en juletrøje. Vi havde også juletræer og masser af pynt. Der blev rigtig juleet. Kort inden jul havde jeg været i Bagdad, hvor det var lige det modsatte, fordi juletingene ikke var nået frem. Så da mine venner i Irak sendte mig snaps med billeder af pasta bolognese juleaften, sendte jeg dem en meget kærlig tanke. Det var simpelthen så sønderligt for dem.”

Hvad var det bedste ved julen som udsendt?

”At vi alle var sammen, at vi prioriterede at bruge tiden sammen og bidrage med noget. Til daglig er alle ikke så selskabelige, fordi de har brug for at trække sig – men her var vi samlet, og de andre baser kom også. Det var en enhedsfølelse og virkelig hyggeligt.”

Hvad savnede du mest?

”Min familie. Ikke gaverne, men det at have

ens familie omkring sig. Man kan FaceTime og skrive beskeder, men det er bare ikke det samme. Mine forældre er skilt, og derfor har jeg aldrig gået særlig meget op i julen, fordi den altid har været lidt besværlig, men når man er så langt væk i julen, savner man det, og man lærer at værdsætte traditionerne med sine nærmeste.”

Hvad ser du frem til i år, hvor du skal holde jul hjemme?

”Jeg elsker at give gaver, men sidste år måtte jeg købe nogle af dem måneder i forvejen og få mine søskende til at købe resten. Så jeg glæder mig til at købe gaverne selv og se min families reaktion, når de åbner dem. Og så glæder jeg mig til en særlig tradition: Hvert år pynter min ene lillesøster og jeg nemlig juletræ hos min mor, og det savnede jeg meget at være med til sidste år.”

Foto: Privatfoto

I Irak stod julemiddagen på pasta bolognese

Da Patrick Rosendahl holdt jul som udsendt i Afghanistan 2012, blev der juleet godt igennem. Men da han sidste år var i Irak, var det lige modsat. For ingen af juletingene nåede frem, og julemiddagen blev en pasta bolognese.

Hvad forventede du af julen som udsendt?

”Jeg havde holdt jul før som udsendt i Afghanistan i 2012, hvor vi gjorde rigtig meget ud af det med julepynt og julemad. Jeg havde dog ikke kæmpe forventninger, da jeg i 2020 skulle holde jul i Irak, fordi jeg er forsynet og vidste, at der var problemer med forsendelserne. Det gjorde jeg klogt i, for jul blev der ikke meget af.”

Hvordan endte julen så?

”Den var sgu lidt trist. Tolderne i Irak er meget skrappe, så hvis der står ni ruller gavepapir på en fragtseddel, og der så er 10 i kassen, letter flyet bare ikke. Så intet nåede frem til tiden, så juleaften spiste vi pasta bolognese.”

Hvad blev det bedste ved julen eller mangel på samme?

”Vi danskere er jo nærmest mere julede end amerikanerne, så vi var stædige og gjorde, hvad vi kunne for at komme i julestemning. Vi flettede julehjerter og julestjerner af papirstumper, og juleaften så vi Disneys Juleshow og spiste pastaen sammen i vores gruppe, og så holdt vi lidt konkurrencer og hyggede. Det bedste var at være sammen, men ja altså, det var jo ikke jul – og fornøjelsen gættede sig til nytår, hvor der hverken var fyrværkeri eller fest.”

Hvad savnede du mest?

”Jeg savnede helt klart mest mine børn. Jeg er ikke det mest julede menneske, men vi plejer at gøre meget ud af julen for børnenes skyld, og det var mærkeligt pludselig ikke at kunne det. Vi bor i Aarhus og går hen i den gamle by og ser juleudstillinger og køber gaver. Og så savnede jeg maden. Åh, duften af brunede kartofler.”

Hvad ser du frem til i år, hvor du skal holde jul hjemme?

”At jule igennem med børnene. De har jo en helt anden opfattelse af julen og hygger sig sådan. Så jeg glæder mig til julemarkederne, til at lave marcipan og se julekalender og hygge igennem. Jeg glæder mig til det hele. Også maden!”

Foto: Privatfoto

Urimeligt:

Soldater sætter livet på spil, men tjener det samme som en på mindsteløn

Godt 21.000 kroner uden tillæg om måneden efter otte års tro tjeneste. Det er, hvad en ufaglært soldat kan forvente i lønposen. HKKF kalder lønnen decideret uretfærdig, men selv om arbejdsmarkedsforsker er enig, er den desværre også forventeligt.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

Foto: Elisabeth Hamerik Schwarz

Nej. Sygeplejerskernes svar var klart, da Dansk Sygeplejeråd og arbejdsgiverne fremlagde et mæglingforslag, som begge parter ellers havde nikket til. For sygeplejerskerne havde fået nok. Nok af dårlige arbejdsforhold, skæve arbejdstimer og for lav løn.

Som soldat kender man alt for godt til de tre parametre. Men hvor de to første er en uundgåelig del af pakken, er den sidste et levn fra fortiden. For hvor sygeplejersker er faguddannede og en del af tjenestemandereformen, er soldater ufaglærte og ikke en del af tjenestemandereformen, som har indplaceret of-fentlige grupper på 40 forskellige lønrammer. I stedet blev de i begyndelsen af 1970'erne lønindplaceret, og her ligger årsagen til, at soldaterne traditionelt set er endt med at blive forfordelt i forhold til andre sammenlignelige grupper.

”Lønnen er for lille, når man ser på soldaternes kompetencer og opgaver,” siger Kurt Brantner, næstformand i HKKF:

”Sygeplejerskerne havde god grund til at markere sig, men sammenligner man med dem, får soldater endnu mindre i løn og arbejder under endnu værre og langt farligere forhold. Ærlig talt, så får soldaterne løn, som var de kanonføde.”

Otte år med samme løn

Soldaterne løser en lang række af daglige opgaver rundt om i Danmark. Siden terrorangrebet i 2017 har de bevogtet den københavnske synagoge, og under covid-19-pandemien stod de eksempelvis for callcentre, at lukke de ydre grænser og hjælp med problematikken omkring minkene. Alligevel har soldater kun fire løntrin: Et for ufaglærte op til 35 år (K35), et for ufaglærte op til 60 år (K60), et for faglærte og et for korporaler.

”De fleste begynder som soldat, når de er i start 20'erne. Der er spændingen i jobbet det vigtigste, og lønnen føles OK, fordi det er deres første job. Men otte år efter får de stadig samme løn, og her har de i mellemtiden fået andre forpligtelser, og så rækker lønnen bare ikke længere,” forklarer Kurt Brantner.

Er du ung, menig soldat tjener du godt 21.000 kroner uden tillæg om måneden, og så stiger din løn afhængig af rang, og om du er faglært. Bliver du udsendt, får du et udetillæg, men også her er det

En af årsagerne til den dårlige aflønning af konstabler og korporaler i Hæren skyldes i følge arbejdsmarkedsforsker, at soldaterne mangler papir på deres uddannelse.

En god soldat burde jo koste penge, ligesom en god håndværker koster penge. De sætter trods alt deres liv på spil for Danmark.

KURT BRANTNER, NÆSTFORMAND I HKKF.

differentieret afhængigt af grad – det vil sige, om du er befalingsmand, menigmand og så videre.

”Årsagen ligger i Forsvarets hierarki, men det er decideret uretfærdigt, at erfaring ikke tæller. For alle kan jo ikke blive faglærte mekanikere eller korporaler, og alle bliver ikke udsendt,” siger Kurt Brantner og fortsætter:

”Det, som soldater skal kunne efter tre år i hæren, er sammenligneligt med, hvad en håndværker skal kunne efter tre år. Alligevel får de en langt lavere løn, blandt andet fordi de ikke har papir på deres kompetencer. Men en god soldat burde jo koste penge, ligesom en god håndværker koster penge. De sætter trods alt deres liv på spil for Danmark.”

Arbejdsgiverne bør tænke langsigtet

Henning Jørgensen er arbejdsmarkedsforsker og Professor Emeritus ved Center for Arbejdsmarkedsforskning på Aalborg Universitet. Han er enig i, at det kan virke uretfærdigt, at soldater får så lidt i løn, selv når de både har erfaring og praktisk uddannelse bag sig. Men årsagen er også meget enkel, og den ligger i netop manglende papir på uddannelse.

”Desværre er det sådan i Danmark, at det er helt nødvendigt med uddannelse, fordi det er vejen frem til alt andet i vores samfund. Den danske fagbevægelse har haft et enormt fokus på uddannelse på godt og ondt, og derfor får soldaterne ikke en højere løn, medmindre de får papir på det, de kan – så enkelt er det,” siger Henning Jørgensen.

Men professoren kalder det også kortsynet ikke at tænke på soldaternes fremtid. For det handler om langt mere end, at soldaterne kan løse visse opgaver – det handler om fastholdelse.

”Den personalepolitik, som Forsvaret lavede for nogle år siden, blev jo heller ikke til det store – og så →

I Lav løn til soldater

manglede der fokus på at uddanne soldaterne.

Men der er et kæmpe problem med rekruttering og især fastholdelse, for soldaterne forlader hæren, når de er i 30'erne, fordi de ikke kan leve med den lave løn og dårlige forhold," siger Henning Jørgensen og fortsætter::

"Så arbejdsgiverne har heller ikke gjort noget for at hjælpe soldaterne, så de vil gøre klogt i at se lidt længere ud i fremtiden. For det handler jo ikke bare om, at nogle soldater skal skyde kanoner af, det handler om, at arbejdsgiverne skal kunne fastholde de gode medarbejdere, og det gør man trods alt nemmest ved at investere i dem."

Staten skal træde til

I HKKF nikker næstformand Kurt Brantner genkendende til det med fastholdelse og mener, at det er på tide, at ikke kun arbejdsgiverne, men også regeringen, får øjnene op for det vigtige arbejde, som soldater udfører.

"Vi skal nok få rekrutteret, for der er altid unge, der drømmer om et job i Forsvaret. Men fastholdelsen er et kæmpe problem. For det

er bare demotiverende at få den samme løn år efter år – så mister man momentum og finder på noget andet," siger Kurt Brantner.

I nogle år har arbejdsgiverne alene kunnet henvise til den decentrale løn – altså lokale forhandlinger om kvalifikationsstillæg og engangsvederlag. Men heller ikke det er holdbart, mener næstformanden, fordi det, ifølge ham, aldrig har været tænkt som en lønudligning eller et værktøj til fastholdelse, men en mulighed for, at man lokalt kan belønne den ekstraordinære indsats. Så vil man fastholde de gode soldater, er det på tide, at der på højt plan ses på lønnen.

"Vi har brug for en saltvandsindsprøjtning, og Staten må åbne kassen. Vi har over 4.000 konstabler, der er medlem af HKKF – det er ikke dem, der vælter statens lønbudget," siger Kurt Brantner:

"Vi kræver ikke alverden – vi vil ikke vil kræve en fordobling, men vi vil heller ikke acceptere 200 kroner. Det skal derop, hvor man kan begynde at sammenligne med grupper, der ligner os. Det vil ikke kun være rimeligt, men også en investering i fremtiden."

➔ Så meget får dine kolleger i løn

KORTTIDSANSATTE

Konstabler og overkonstabler:

- Ufaglært (basisløngruppe 1): 20.831,68 kroner om måneden.
- Faglært (basisløngruppe 2): 21.833,00 kroner om måneden.

Korporaler:

- Ufaglært (basisløngruppe 1a): 21.417,82 kroner om måneden.
- Faglært (basisløngruppe 2a): 22.419,05 kroner om måneden.

LANGTIDSANSATTE

Konstabler og overkonstabler:

- Ufaglært (basisløngruppe 3): 21.832,63 kroner om måneden.
- Faglært (basisløngruppe 4): 24.279,34 kroner om måneden.

Korporaler:

- Ufaglært (basisløngruppe 3a): 22.422,95 kroner om måneden.
- Faglært (basisløngruppe 4a): 24.869,01 kroner om måneden.
- Herudover kommer en række tillæg ved eksempelvis overarbejde, skydebanetillæg, Grønlandstillæg med mere.

TALLENE ER FRA OKTOBER 2021. BLIV KLOGERE PÅ DIN LØN PÅ HKKF.DK/LOEN

Bilpleje – din bil fortjener det

Hold din bil i topform med Bilpleje

Du får:

- ✓ En månedlig bilvask
- ✓ Hjulskift to gange om året
- ✓ Hjulopbevaring hele året
- ✓ Halvårligt sæsontjek

– et tilbud til dig med bilforsikring i TJM Forsikring

Køb på tjm-forsikring.dk/bilpleje

79 kr./md.

Ny konstabel-uddannelse skal fremtidssikre soldater

I december i år begynder det første hold på den erhvervsrettede konstabel-uddannelse (EKU) – en ny uddannelse, som skal fremtidssikre både soldaterne og Forsvaret.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz.

En formaliseret uddannelse for konstabler, der skal sikre, at de bliver faglærte og har et bedre grundlag for videreuddannelse og beskæftigelse. Det er formålet med den nye uddannelse EKV – Erhvervsrettet Konstabeluddannelse.

”Selv om soldater i dag jo faktisk uddannes, får de ikke papir på det, og det laves der nu om på,” forklarer politisk konsulent i HKKF, Poul Sørensen.

”Unge i dag stiller høje krav, og de tænker meget i, hvad de får af karriere og arbejdsliv ud fra den uddannelse, som de vælger. Den nye EKV passer ind i det offentlige uddannelsessystem og giver adgang til akademiuddannelserne, og det håber vi vil tiltrække de unge,” siger han.

75 procent af de nye soldater har i dag en studentereksamen eller lignende bag sig, men de ender som ufaglærte selv efter mange

års tjeneste i hæren. Den nye konstabeluddannelse indplaceres på niveau med – og anerkendes som – andre erhvervsuddannelser. Dermed passer EKV’en både ind i regeringens og arbejdsmarkedets parters ambitioner om at fremme uddannelse, og selv om det er et pilotprojekt, investeres der fra hærens side i uddannelsen og organisationen bag.

”Vi ser EKV som en fordel for både den enkelte og samfundet, men også Forsvaret, fordi en uddannelse af høj kvalitet vil sikre, at soldaterne kan løse flere forskellige opgaver,” siger Poul Sørensen.

”Uddannelsen består både af militære kvalifikationer, civilrettede og almene kompetencer samt en beskæftigelsesorienteret specialisering. Den skal evalueres løbende, men forventningen i HKKF er, at uddannelsen vil være med til at fastholde de unge i Forsvaret, fordi de nu vil se karrieremuligheder,” afslutter han.

Om Erhvervsrettet Konstabeluddannelse (EKU)

- EKV er en erhvervsuddannelse og giver adgang til akademiuddannelserne i det offentlige uddannelsessystem.

- Målet med uddannelsen er at gøre soldater faglærte og give dem et bedre grundlag for videreuddannelse og beskæftigelse.

- Uddannelsen består af 31-34 ugers opkvalificerende uddannelse med almene fag såsom kommunikation og teknologi samt militært orienterede fag såsom konflikthåndtering, militærens og stresshåndtering. Herefter er der sat 16 uger af til erhvervsrettet specialisering, der kan føre til civil beskæftigelse eller uddannelse i Forsvaret.

- Man skal have overstået sin værnepligt for at komme ind på uddannelsen, og der er krav om kvalifikationer i dansk- og matematik – de kan dog opnås under uddannelsen.

- Læs mere på hkkf.dk/eku

KILDE: HKKF

Soldater fra Hæren på øvelse i Oksbøl, oktober 2019. Fotograf: Iben Valery, Forsvarsgalleriet.

KORT NYT

Hæren betaler ordensbod til HKKF i sag om arbejdstid

En række af HKKF’s medlemmer har ikke fået lov at holde de fridage, de har krav på. Nu skal Hæren betale en ordensbod til HKKF, fordi de ikke har overholdt reglerne.

26. Så mange dage har man som minimum ret til at holde fri hvert kvartal, når man er ansat i staten. Men er der helligdage i spil, kan tallet blive endnu højere. Fra april til og med juni 2021 var der hele 32 fridage til de ansatte, og da et af HKKF’s medlemmer kun havde fået lov at holde 17 dage, blev der rynket bryn i fagforeningen.

”Da vi gennemgik arbejdstidssedlerne, blev det klart, at der var noget, der slet ikke stemte – og så gik vi ind i sagen,” fortæller faglig konsulent Flemming Fage Sørensen fra HKKF.

Ifølge ham er det ikke første gang, at fagforeningen hører om problemer med fridage i Hæren. Det viste sig også, at medlemmet ikke stod alene. Da Forsvarsministeriets Personalestyrelse dykkede ned i sagen, opdagede de, at yderligere 35

medlemmer ikke havde holdt de fridage, de har krav på. Som konsekvens skal Hæren nu betale ordensbod til HKKF.

For at undgå at det sker igen, er det en god ide, at HKKF’s medlemmer selv holder øje med, om Forsvaret planlægger deres arbejdstid rigtigt, opfordrer Flemming Fage Sørensen.

”Medlemmerne skal undersøge, om Forsvaret har planlagt det korrekte antal fridage for det kommende kvartal. De skal også sikre sig, at Forsvaret planlægger en ny fridag, hvis de bliver bedt om at arbejde på en dag, hvor de oprindeligt havde fri,” siger HKKF’s faglige konsulent.

Hvad er en fridag?

En typisk fridag skal vare 40 timer. I visse tilfælde kan den nøjes med at vare 36 timer (hvis der indgår en hel ugedag fra midnat til midnat i de 36 timer).

Navne

Fællestillidsrepræsentanter

FSR/ST
Michael Lindgreen

TRR/1. BTN
Kenneth Jakobsen

JDR/1. BTN
Lucas Fenris Lidegaard

DAR/ST
Mikkel Bom

Fællestillidsrepræsentant, suppleanter

FMI
Lillian Lindkvist Knærkegaard

DAR/ST
Daniel Tonnesen

IGR/ST
Tommy Bach Pedersen

Tillidsrepræsentanter

FAK
Michael Zimmermann Nielsen

FKO/LESEK
Nicholas Villadsen

DANCON/NSE/OIR14
Patrick Svendsen

MNDN/CSCOV
Henning Andersen

IGR/3. BTN
Frank Falk Bielefeldt

FES/SKYSIK/Oksbøl
Kent Lund Hulegaard

TRR/2. BTN
Christian Pedersen

GHR/ST
Anette Nielsen

Tillidsrepræsentanter, suppleanter

IGR/1. BTN
Lars Nygaard

GHR/ST/Bornholm
Martin Lars Føhre

DANCON/NSE/OIR14
Felix Gerner Søkirk

FSR/ST
Karin Mosegaard Søderberg

FVT/VO/Øst
Mick Højlund-Brandstrup

IGR/3. BTN
Allan Villiam Haastrup

EFR/EW
Michael Dalgaard Sliwa

Se flere på hkkf.dk/tr2021

BOMBEHUNDEN PREBEN TAKKER FORSVARSMINISTER TRINE BRAMSEN I ÅRETS JULEKORT

Kære Trine.

Det har været et rigtig godt år. Du lugter af succes helt herud, du.

Jeg ved godt, hvordan man bedst snuser en sti fri gennem et minefelt, og det har du klaret til øjeblikkelig godbid. Simpelthen.

Oppositionen vil af med dig. En lang række officerer er sure på dig. Fagforeningerne er målløse. Stemningen er dårlig. Og Marcus Knuth fra De Konserverative har så mange spørgsmål om krigen i Afghanistan, at han lyder som en tæve i løbetid, der bare gerne vil snakke med nogen. Det har du gjort klogt i at ignorere, Trine. Det er bare støj på nettet, som nu i over et år har forsøgt at fjerne dit fokus. Men du har stået fast, for du ved, at man kun giver op, hvis man er en taber i forvejen. Tak for det.

Da Kabul faldt, insisterede du på at få nuancerne med. Bare fordi Taliban sparker NATO tilbage til start, trænger Hjemmeværnets skibe selvfølgelig stadig til lidt mediefokus. 2021 blev året, hvor Hjemmeværnet endelig fik den shine, som de har fortjent – takket været dig. For ikke at tale om, hvad du har gjort for sælerne på Ærø! Du har som forsvarsminister omfavnet

langt mere end dit ansvarsområde. Det kan jeg saftsnusme godt lide.

Du har også været modig. Du har udkæmpet en vigtig kamp for et forsvar uden magtmisbrug, seksuelle overgreb, skattekronesvindel og klamme officerer, der har haft snuden så langt oppe i røven på deres egne kærester, at det lugter, når de bøvsrer. Det kender jeg godt, og det lover jeg at holde op med. Nogle gange kræver det et par friske øjne, før man kan se, hvad det egentlig er, man har gået og lavet i alle de år. Det er vi mange, der er glade for. Det var rart med den reminder, Trine.

I foråret gjorde du dig uvenner med de fleste, fordi du sagde, at Forsvaret er en styrelse, og samtidig forsøgte at forklare forsvarschefen, at det er dig, der er chefen for det hele. Kæft, folk blev sure. Selv om du havde ret.

Da du i august kritiserede EU for at være for langsom og for tøvende, blev du også pisket i medierne, selv om du sådan set bare gentog, hvad alle andre har sagt de sidste 40 år. Det er, som om områder, der før har været helt safe, pludselig er blevet minefelter, fordi du går derud.

Det er ligesom julen. Det er der heller ikke meget logik i.

De mennesker, jeg bor hos, skal om lidt sidde foran et myrdet grantræ og spise slik fra sokker. Ligesom sidste år. De skal mødes med andre mennesker, som de kalder familie, men som de egentlig ikke orker at se. Ligesom sidste år. De skal spise så meget risalamande, at det gør ondt. De burde lade være. Det siger de faktisk selv hvert eneste år, når de til sidst ligger og stønner på sofaen: Det skulle vi ikke have gjort.

Her er du igen foran, Trine. Der er så mange ting, som du sagtens kunne have gjort, men som du klogt har holdt dig fra. Du har hverken sagt camouflage, larvefødder eller tank. Så var du røget ud for længst. Du har heller ikke gjort dig upopulær hos russerne. Det plejer ellers at være ret nemt. Samtidigt har Kattens Værn i år registreret en stigning i overgreb på katte. Det har du heller ikke gjort noget for at bekæmpe. Det sætter jeg stor pris på.

Jeg ønsker dig en god jul og et minefrit nytår.

Lad os gå en tur igen sammen snart.

Din Preben.

Feltspaden.dk er et satiremedie

Ændringer
vedr. abonnement
ring venligst
8682 6188
vvva